

CARSTVO FUNGI

(MYCOTA, gljive)

Vježba br. 6

1. GLJIVE

Gljive su eukariotski, jedno- ili višćelijski organizmi čije vegetativno tijelo može biti: 1) *plazmatična višćedarna masa bez ćelijskog zida* sa ameboidnim kretanjem – plazmodija, i 2) *končasto tijelo građeno od hifa* koje imaju jasno diferenciran ćelijski zid – micelija.

Miceliju grade končaste hife ili filamenti koje se izdužuju apikalnim rastom, granaju u svim pravcima prekrivajući ili prožimajući supstrat. Hife mogu biti podijeljene poprečnim zidovima koji se nazivaju *septe* - one dijele hifu na jednake odjeljke ili ćelije koje sadrže jedno ili više jedara (septirane hife). Septe mogu biti prisutne samo u osnovama reproduktivnih struktura ili kod starih, veoma vakuoliziranih hifa (neseptirane ili cenocitične hife).

RAZDIO: ASCOMYCOTINA

Smrčak (*Morchella esculenta*) je saprofitska gljiva čije je plodonosno tijelo jednogodišnje tj. pojavljuje se (izrasta na površinu zemlje) svake godine iznova iz višegodišnjeg micelijuma koji je ispod površine zemlje. Plodonosno tijelo kod ove gljive je izdiferencirano na klobuk i dršku. Klobuk je najčešće konusnog oblika, srastao sa drškom koja je u sredini šuplja, a površina mu je izdijeljena naborima na veliki broj komorica. Smrčci su izuzetno kvalitetne jestive gljive.

Morchella esculenta (smrčak) – plodonosno tijelo

RAZDIO: BASIDIOMYCOTINA

Kresiva guba ili **trud** (*Fomes fomentarius*) poznati je razarač drveta. Micelija ove gljive razvija se u stablu a tek nakon 2 do 3 godine, na površini stabla se pojavljuju plodonosna tijela. Plodonosna tijela su tipično konzolastog tipa (kopitastog oblika) bez drške, višegodišnja i drvenasta, smeđa do mrko-siva, obično bočnom stranom srasla za podlogu.

Fomes fomentarius – plodonosno tijelo

Sunčanica (*Macrolepiota procera*) ima jako krupna jednogodišnja plodonosna tijela – pečurke. Obično ima sivo-smeđ šešir pokriven ljuspicama koje su pravilno raspoređene. Može biti prečnika i do 40 cm. Himenofor je listast. Drška je šuplja, duga i čvrsta, u osnovi malo zadebljala, išarana, i sa prstenom koji se pomjera. Izuzetno je cijenjena jestiva vrsta.

Macrolepiota procera - pečurka

2. LIŠAJEVI (LICHENOPHYTA)

Lišajevi su kosmopoliti u čiji sastav ulaze dva različita organizma - gljiva i alga. Talus lišaja je entitet sam za sebe i obično ne liči niti na gljivu, niti na algu pojedinačno. Postoje tri osnovne morfološke forme talusa - korast, listast i žbunast.

A) korast lišaj

Graphis scripta je čest korasti lišaj koji se razvija na (epifleoidni tip) ili u kori (hipofleoidni tip), obično lišćarskog drveća. Zapaža se po izmijenjenoj boji podloge (bijela ili siva mrlja na kori) i plodnosnim tijelima gljive koje su mrke, gotovo crne boje, u obliku izuvijanih, često granatih brazdi.

Graphis scripta – plodnosna tijela gljive na površini kore drveta

B) listast lišaj

Lobaria pulmonaria ima listast tip talusa, krupan, 20 do 30 cm u prečniku. Dosta krt i debeo, talus je po obodu urezan, zeleno-smeđ, sivo-zelenkast ili svijetlo smeđ, a nakvašen postaje zeleno-maslinast. Površina mu je mrežasto-jamičasta odnosno izbrazdana, u vidu izdignutih rebara i ugnutih komorica, pa po spoljašnjem izgledu podsjeća na plućne alveole po čemu je vrsta i dobila naziv. Na gornjoj strani talusa se razvijaju krupne, tanjiraste apotecije, crveno-smeđe do braon boje.

Lobaria pulmonaria – izgled talusa (na slici desno označena je tanjirasta apotecija)

C) žbunast lišaj

Pseudevernia furfuracea ima žbunasti talus, uspravan i nepravilno granat. Grane su široke i spljoštene, sa vrhovima savijenim naniže. Gornja strana talusa obično je peljasto siva, a donja tamnoljubičasta.

Pseudevernia furfuracea – izgled talusa